

VLIV INTERNETU A MODERNÍCH PROSTŘEDKŮ KOMUNIKACE NA ÚPRAVU V TRESTNÍM ZÁKONĚ, V NEPŘIJATÉM TRESTNÍM ZÁKONĚ A V NOVÉM TRESTNÍM ZÁKONÍKU

IMPACT OF THE INTERNET AND MODERN INSTRUMENTS OF COMMUNICATION ON REGULATION IN THE CRIMINAL ACT, NON-ACCEPTED CRIMINAL ACT AND IN THE NEW CRIMINAL CODE

MICHAELA POREMSKÁ

Katedra Trestního práva, Právnická fakulta, Masarykova univerzita

Abstrakt:

V současné době existuje velké množství trestných činů, které lze spáchat prostřednictvím moderních prostředků komunikace (většinou připojených k Internetu) nebo jsou prostředky komunikace předmětem jejich útoku. Cílem tohoto příspěvku je uvedení trestných činů majetkových, trestných činů chránících majetkové zájmy a ostatních trestných činů ve vztahu k moderním prostředkům komunikace a Internetu v platné právní úpravě a projednávané novele trestního zákona, dále v nepřijatém trestním zákoně, který byl 21. března 2006 zamítnut Senátem Parlamentu České republiky, a v projednávaném trestním zákoníku.

Klíčová slova:

moderní prostředky komunikace, Internet, trestní zákon č. 140/1961 Sb., trestné činy majetkové, trestné činy chránící majetkové zájmy, ostatní trestné činy ve vztahu k moderním prostředkům komunikace a Internetu, trestní zákon nepřijatý dne 21. března 2006, projednávaný trestní zákoník

Abstract:

Nowadays there are a lot of crimes which are committed with modern communications (mainly connected to the Internet) or crimes whose objects of the attack are modern communications. The aim of this contribution is to introduce the property crimes, crimes

protecting property interest and others crimes in relation to modern communications and the Internet in a valid legal regulation and its amendments (particularly the Criminal Code), in the bill of criminal code that was not passed on 21st March 2006 by the Senate of the Czech Republic and in the contemporary bill of criminal code.

Key words:

modern communications, the Internet, the Criminal Code No. 140/1961, property crimes, crimes protecting property interest, others crimes committed in relation to modern communications and the Internet, the bill of criminal code not passed on 21st March 2006, the contemporary bill of criminal code

Úvod

V současné době již existuje velké množství trestných činů, které lze spáchat prostřednictvím moderních prostředků komunikace¹ nebo jsou prostředky komunikace předmětem jejich útoku.

Vyjmenovat jednotlivé trestné činy bezprostředně související s moderními prostředky komunikace a Internetem² vyžaduje stanovit si již na začátku práce kritérium, podle kterého budou systematicky řazeny a analyzovány.

Základním kritériem v tomto příspěvku je, zda byl trestný čin spáchán pomocí (prostřednictvím) prostředku komunikace (většinou připojeného k Internetu) anebo je prostředek komunikace předmětem útoku.³

Cílem tohoto příspěvku je uvedení trestných činů majetkových, trestných činů chránících majetkové zájmy a ostatních trestných činů ve vztahu k moderním prostředkům

¹ Pod pojmem „moderní prostředky komunikace“ se rozumí telefon (mobilní a s pevným připojením, který je možné zařadit i mezi tradiční prostředky komunikace) a počítač (přenosný i nepřenosný, PDA).

² „Internet je globálním prostředím, které vzniká propojením mnoha jednotlivých internetových sítí.“ Vitovský, A. Moderní slovník softwaru výkladový anglicko-český a česko-anglický. 1. vydání. Praha: Antonín Vitovský – AV software, 2006, s. 253.

³ Např. v akčním plánu eEurope 2002 jsou počítačové zločiny rozděleny na: zločiny porušující soukromí, zločiny se vztahem k obsahu počítače, ekonomické, zločiny se vztahem k duševnímu vlastnictví.

komunikace a Internetu v platné právní úpravě a projednávané novele trestního zákona, dále v nepřijatém trestním zákoně⁴ a v projednávaném trestním zákoníku.

V rámci tohoto příspěvku se ovšem autorka nebude pouštět ve vztahu k moderních prostředkům komunikace a Internetu do pojednání, která nelze prozatím podložit seriózními⁵ (elektronickými) zdroji. Objevuje se totiž v poslední době názor, že mezi počítačové delikty lze zařadit i trestný čin neposkytnutí pomoci apod.

Platná právní úprava týkající se trestných činů majetkových, ostatních trestných činů chránících majetkové zájmy a dalších trestných činů ve vztahu k moderních prostředkům komunikace a Internetu a novela trestního zákona

Všechny trestné činy, zejména trestné činy proti majetku, které podle platné právní úpravy českého trestního práva hmotného stanovuje ve své zvláštní části v hlavě deváté zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů (dále „trestní zákon“ nebo „TZ“), nemohou být (prozatím) páčány (internetovými) prostředky komunikace nebo předmětem útoku nejsou právě komunikační prostředky a platební karty⁶ vyjma níže uvedených.

Některé ze skutkových podstat mohou patřit do obou skupin, např. podvod. Uživatelé přímého bankovníctví⁷ jsou většinou e-mailem žádáni o sdělení přístupových hesel ke svým „elektronickým“ účtům. Mylně se domnívají, že jsou dotazováni svou bankou, přičemž pachatel (pachatelé) díky sděleným informacím získají přístup k jejich bankovním účtům. V podstatě zcela běžné je, že se reklamují mobilní telefony, které funkčními přístroji vůbec nejsou, jedná se o tzv. makety, což ovšem nelze mnohdy rozeznat apod.

⁴ Dne 21. března 2006 Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky nepřijala (tisk 744/5) vládní návrh nového trestního zákoníku, který byl zamítnut Senátem Parlamentu České republiky.

⁵ Srov. např. v této souvislosti usnesení vlády České republiky č. 265 ze dne 24. března 2004 o strategii rozvoje informační společnosti. Jedním z vládou schválených dokumentů je Státní informační a komunikační politika, jehož obsahem je rozvoj informační společnosti do roku 2006. Domnívám se, že z tohoto příkladu vyplývá, že již nelze některé elektronické zdroje (zejména veřejné správy) eliminovat jako neseřízní zdroje informací.

⁶ Platební karty neřadíme mezi služby přímého bankovníctví. Podrobněji viz Poremská, M. Bezpečnost přímého bankovníctví. Právní rádce, 2006, č. 11, s. 53.

⁷ „Jsou to služby, které umožňují komunikaci banky a klienta bez toho, aby klient musel banku navštívit. Vše se děje pomocí buď telefonu (a to i mobilního) nebo počítače a Internetu.“ Přímé bankovníctví [citováno 21. února 2006]. Dostupný z: http://www.finance.cz/home/bankovnictvi/prime_b/.

Intenzivním vývojem moderních technologií např. u trestného činu krádeže sílí myšlenky, zda možnost nastartovat auto „na dálkové ovládání“ není jen prvním krůčkem k možnosti krádeží těchto věcí „na dálku“ apod.

Vzhledem k narůstající trestné činnosti v bankovním sektoru díky přímému bankovníctví je hodný zvláštního zřetele trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti upravený v § 252a TZ.

Uvedený trestný čin zavedla s účinností od 1. července 2002 novela č. 134/2002 Sb. na základě závazků vyplývajících z Úmluvy o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu.⁸

„**Legalizace výnosů z trestné činnosti**“ znamená podle ustanovení § 1a odst. 1 zákona č. 61/1996 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a o změně a doplnění souvisejících zákonů, v platném znění, (dále jen „zákon o praní špinavých peněz“), jednání sledující zakrytí nezákonného původu výnosu z této činnosti s cílem vzbudit zdání, že jde o příjem nabytý v souladu se zákonem. Není přitom rozhodující, zda k takovému jednání došlo zcela nebo zčásti na území České republiky. Uvedené jednání spočívá zejména

a) v přeměně nebo převodu majetku s vědomím, že pochází z trestné činnosti, za účelem jeho utajení nebo zastření jeho původu nebo za účelem napomáhání osobě, která se účastní páchaní takové činnosti, aby unikla právním důsledkům svého jednání,

b) v utajení nebo zastření skutečné povahy, zdroje, umístění, pohybu majetku a nakládání s ním nebo změny práv vztahujících se k majetku s vědomím, že tento majetek pochází z trestné činnosti,

c) v nabytí, držbě, použití majetku nebo nakládání s ním s vědomím, že pochází z trestné činnosti,

d) ve zločinném spolčení osob nebo jiné formě součinnosti za účelem jednání uvedeného pod písmeny a), b) nebo c).

Příčemž výnosem se rozumí jakákoliv ekonomická výhoda z jednání, které vykazuje znaky trestného činu (§ 1a odst. 2 zákona o praní špinavých peněz).

⁸ Sdělení č. 33/1997 Sb. Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu.

Díky zcela běžnému užívání platebních karet je vhodné dále uvést trestný čin neoprávněného držení platební karty,⁹ který je upraven v ustanovení § 249b TZ. Byl do trestního zákona zapracován s účinností od 1. ledna 1994 novelou č. 290/1993 Sb.

„**Platební karta**“ není definována v žádném obecně závazném právním předpise. Vydávání a užívání karet se řídí zásadami uveřejněnými v Úředním sdělení č. 31/1994 Sb. České národní banky o vydání Všeobecných obchodních podmínek, kterými se stanoví zásady vedení účtů klientů u bank a provádění platebního styku a zúčtování na těchto účtech. Podle Všeobecných obchodních podmínek je bankovní platební kartou prostředek k provádění bezhotovostních plateb a výběrů hotovosti prostřednictvím účtu vedeného u banky, jehož fyzikální charakteristiky včetně materiálu, konstrukce, vlastností a rozměrů musí být v souladu s mezinárodními technickými normami (normy ISO).

Platebními kartami nejsou karty identifikační, členské, zákaznické apod., pokud nesplňují podmínku nepřenositelnosti, identifikovatelnosti a nejsou určeny k výběru hotovosti z bankomatů, příp. k placení zboží a služeb.

Dále předmětem způsobilým plnit funkci platební karty může být ten, který nebyl vydán oprávněným subjektem, ale je schopen plnit stejnou či obdobnou funkci jako platební karta.

Neoprávněným držením platební karty není držení znehodnocených karet např. při sběratelské činnosti.

Dalším trestným činem týkající se užívání moderních prostředků komunikace je trestný čin poškození a zneužití záznamu na nosiči informací (§ 257a TZ), který byl do trestního zákona zařazen zákonem č. 557/1991 Sb., který nabyl účinnosti dne 1. ledna 1992.¹⁰ Uvedená změna byla reakcí na tzv. počítačovou kriminalitu, nový druh trestné činnosti týkající se výpočetní techniky.

⁹ Předmětem útoku u trestného činu neoprávněného držení platební karty podle § 249b TZ je samotná platební karta, nikoliv peněžní prostředky uložené na bankovním účtu, ke kterému byla platební karta vystavena. Podrobněji viz rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. TR NS 1/2004-T 651.

¹⁰ Již zmíněnou novelou č. 134/2002 Sb. bylo znění § 257a odst. 1 TZ změněno s účinností od 1. 7. 2002.

Co se týče pojmu „**nosič informací**“, opět neexistuje žádná legislativní definice. Pojem lze vykládat různě, buď z pohledu zejména kybernetického anebo právního. Vzhledem k nutnosti srozumitelnosti pojmu nejen pro ne odbornou veřejnost, lze nosičem informací chápat věc, do které lze zaznamenávat data (informace) a z které lze data (informace) opět získávat a používat je. Může jím být disketa, CD, flashdisk, pevný disk, čip, operační paměť atd.

„**Informaci**“ se rozumí jakýkoliv poznatek mající v daném kontextu pro určitou osobu či určitý okruh osob hodnotu. Na rozdíl od nosiče informací má nehmotný charakter.

„**Počítačem**“ je „zařízení na zpracování, uchovávání a využití informací rozmanitého rázu, které převádí na číselné kódy“.¹¹

„**Technickým vybavením počítače nebo jiného telekomunikačního zařízení**“ (tzv. hardware) je jeho hmotná podoba, tj. například klávesnice, monitor, displej atd.

„**Programovým vybavením počítače nebo jiného telekomunikačního zařízení**“ (tzv. software) je jednoduše vyjádřeno program.

Zákonná definice předmětného trestného činu obsahuje v § 257a odst. 1 písm. c) TZ pojem „**jiné telekomunikační zařízení**“.¹² S účinností od 1. 5. 2005 platí nový zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, který nahradil zákon č. 151/2000Sb., o telekomunikacích a o změně dalších zákonů. Elektronická komunikace zahrnuje kromě telekomunikace novou a širší nabídku komunikačních služeb s ohledem na současný technologický vývoj.

Majetkové zájmy jsou chráněny i v dalších hlavách trestního zákona, zejména v hlavě druhé obsahující trestné činy hospodářské. Ve vztahu k moderním komunikačním prostředkům a Internetu se jedná především o trestný čin porušování autorského práva, práv

¹¹ Šámal, P., Púry, F., Rizman, S.: Trestní zákon. Komentář. II. díl. 6. doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 1588.

¹² Pojem „**jiné telekomunikační zařízení**“ může být zavádějící. Podrobněji viz Šámal, P., Púry, F., Rizman, S. op. cit., s. 1588.

souvisejících s právem autorským a práv k databázi v § 152 TZ.¹³ Právě anonymní prostředí internetové sítě usnadňuje zasahovat do osobnostních a majetkových práv autora nejsnadněji.¹⁴

Uvedený trestný čin je definován tzv. trestněprávní normou s blanketní dispozicí, což znamená, že odkazuje na právní předpisy upravující oblast autorského práva.¹⁵

Znalost zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), v platném znění, a jeho prováděcích předpisů je nezbytná.

Trestní zákon upravuje dále v ustanovení § 205 TZ trestný čin Ohrožování mravnosti. Novela trestního zákona č. 134/2002 Sb. (již uvedená) rozšířila pojetí trestného činu ohrožování mravnosti podle aktuálního (nejenom technologického) vývoje ve společnosti například o zavedení sankce, spáchá-li pachatel čin „**veřejně přístupnou počítačovou sítí**“, kterou se rozumí „funkční propojení počítačů do sítí s cílem vytvořit informační systém pracující s tzv. dálkovým přístupem, jakým je především Internet.“¹⁶

Český právní řád neobsahuje trestný čin *přechovávání pornografie* (pro soukromé účely) na rozdíl od ostatních členských zemí Evropské unie, např. Slovenské republiky (viz níže). Platný trestní zákon upravuje ve vztahu k pornografii pouze uvedený trestný čin ohrožování mravnosti.

¹³ Např. dovoz a prodej audiokazet, na nichž je přehrán záznam z kompaktních disků bez souhlasu nositelů autorských práv a práv souvisejících s právem autorským (dříve příbuzných práv), je trestným činem podle § 152 TZ, jedná-li pachatel úmyslně. Podrobněji viz rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 2. 1993, sp. zn. 5 TZ 130/1992.

¹⁴ Pokud má ustanovení § 18 autorského zákona sloužit jako podklad pro apriorní trestněprávní postih a vyplnit dispozici blanketní normy § 152 trestního zákona, musí být natolik přesné a ve svých důsledcích předvídatelné, aby bylo dostatečným vodítkem pro chování svých adresátů. Proti jednáním porušujícím práva vyplývající z občanskoprávních předpisů je třeba v první řadě brojit soukromoprávními prostředky podle zásady *vigilantibus iura*. Při jejich nedostatečnosti uplatnit sankce správní, a teprve na posledním místě, jako *ultima ratio*, právo trestní. Opačný přístup, tedy užití trestněprávního postupu, aniž by prostředky jiných právních odvětví byly použity, by byl v rozporu s již naznačeným principem subsidiarity trestní represe, který vyžaduje, aby stát uplatňoval prostředky trestního práva zdrženlivě. Podrobněji viz náleží Ústavního soudu, sp. zn. ÚS 69/06.

¹⁵ Ustanovení § 152 TZ je tzv. normou blanketní, která odkazuje na předpisy o právu autorském. Z hlediska posuzování subjektivní stránky jednání pachatele tohoto trestného činu proto platí, že neznalost autorského zákona se posuzuje stejně jako neznalost normy trestní, a pachatele proto nevyvíňuje. Podrobněji viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 7. 1996, sp. zn. 2 TZ 46/1996.

¹⁶ Šámal, P., Púry, F., Rizman, S. op. cit., s. 1231.

Skupina poslanců (Milan Bičík, Kateřina Konečná, Zdeněk Maršíček, Ivana Lesná, Stanislav Grospič a Soňa Marková) předložila dne 14. prosince 2006 Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky novelu trestního zákona, jejíž změna spočívá v úpravě znění trestného činu ohrožování mravnosti a jeho doplnění, konkrétně v zavedení trestnosti výroby, šíření a přechovávání pornografie a výroby, šíření a přechovávání dětské pornografie ve zněních předložených skutkových podstat (§ 205 a 205a novely).

Novela byla předložena „vzhledem k masivnímu šíření, proto předkladatelé navrhují, aby problematika dětské pornografie byla urychleně řešena novelou platného trestního zákona“.¹⁷

Slovenský trestní zákon (zákon č. 300/2005 Z. z., trestný zákon) upravuje vedle trestného činu ohrožování mravnosti trestný čin výroba dětské pornografie, rozšiřování dětské pornografie a přechovávání dětské pornografie.

Slovenská republika (na rozdíl od České republiky) pružně zareagovala na vývoj trestnosti ve společnosti vypracovala nový trestní zákon, který nabyl účinnosti 1. ledna 2006.

Trestné činy majetkové, ostatní trestné činy chránící majetkové zájmy a další trestné činy ve vztahu k moderních prostředkům komunikace a Internetu v nepřijatém trestním zákoně

Nepřijatý trestní zákoník definoval trestné činy proti majetku v hlavě páté.

Skutková podstata majetkového trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti (a podílnictví) byla v trestním zákoně doplněna tak, aby se tyto trestné činy vztahovaly nejen na věci nebo jiný majetkový prospěch získaný trestným činem spáchaným v České republice, ale i na věci nebo jiný majetkový prospěch získaný trestným činem v cizině (srovnej s platnou právní úpravou). Dále byla upravena sazba u základní skutkové podstaty trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti (§ 195 nepřijatého trestního zákona). Vzhledem k tomu,

¹⁷ Návrh poslanců Milana Bičíka, Kateřiny Konečné, Zdeňka Maršíčka, Ivany Levé, Stanislava Grospiče a Soni Markové na vydání zákona, kterým se mění zákon číslo 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů [citováno 23. května 2007] <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=114&CT1=0>.

že věc nebo výnos může pocházet z trestného činu, na který zákon stanoví trest mírnější, bude pachatel potrestán oním trestem mírnějším.¹⁸

Nepřijatý trestní zákoník již nepoužíval pojem „platební karta“, ale zavedl pojem obecnější „platební prostředky“ zahrnující jak platební karty tak cenné papíry. Skutkovou podstatu neoprávněného nakládání s platebním prostředkem (§ 185 nepřijatého trestního zákona) zcela převzal z Rámcového rozhodnutí Rady Evropské unie č. 2000/413/JHA.

Na novou dobu počítačového zločinu reflektoval zavedením skutkových podstat vycházejících z Úmluvy o počítačové kriminalitě ze dne 23. listopadu 2001 a z požadavků praxe: neoprávněného přístupu k počítačovému systému a poškození a zneužití záznamu v počítačovém systému a na nosiči informací (§ 205 nepřijatého trestního zákona), opatření a přechovávání přístupového zařízení a hesla k počítačovému systému a jiných takových dat (§ 206 nepřijatého trestního zákona) a poškození záznamu v počítačovém systému a na nosiči informací a zásah do vybavení počítače z nedbalosti (§ 207 nepřijatého trestního zákona).

Obdobně jako v platné právní úpravě byl upraven trestný čin porušování autorského práva, práv souvisejících s autorským právem a práv k databázi (§ 245 nepřijatého trestního zákona) s tím rozdílem, že skutková podstata tohoto trestného činu, stejně jako u majetkových trestných činů, obsahovala vyšší trestní sazbu.

Návrh trestního zákona již nezahrnoval trestný čin ohrožování mravnosti, ale obsahoval trestný čin šíření a přechovávání pornografie (§ 166 nepřijatého trestního zákona), zejména dětské a pornografie zobrazující jiné patologické praktiky.

Trestné činy majetkové, ostatní trestné činy chránící majetkové zájmy a další trestné činy ve vztahu k moderním prostředkům komunikace a Internetu v projednávaném trestním zákoníku

Úvodem je k projednávanému trestnímu zákoníku třeba uvést, že dělí trestné činy na přečiny¹⁹ a zločiny. Zavádí tzv. bipatrici na rozdíl od platné právní úpravy.

¹⁸ Podrobněji viz Důvodová zpráva k trestnímu zákoníku [citováno 28. ledna 2006] <http://www.grand-software.cz/download/files/trzdouv.rtf>.

Trestné činy majetkové systematicky řadí do hlavy páté stejně jako nepřijatý trestní zákon.

Pakliže byl v předcházející části tohoto příspěvku zmíněn trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti (§ 183 projednávaného trestního zákoníku), je třeba uvést, že projednávaný trestný zákoník zavedl vedle uvedeného ještě trestný čin (přečin) legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti (§ 184 projednávaného trestního zákoníku), přičemž definuje nedbalost v § 16 projednávaného trestního činu.²⁰

Stejně jako nepřijatý trestní zákon zavádí právě projednávaný trestní zákon ve vztahu k počítačové kriminalitě trestné činy neoprávněného přístupu k počítačovému systému a poškození nosiči informací (§ 197 projednávaného trestního zákoníku), opatření a přechovávání přístupového zařízení a hesla k počítačovému systému a jiných takových dat (§ 198 projednávaného trestního zákoníku) a poškození záznamu v počítačovém systému a na nosiči informací a zásah do vybavení počítače z nedbalosti (§ 199 projednávaného trestního zákoníku) s tím rozdílem, že trestní sankci zákaz činnosti předsouvá před propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty, a dále drobně pozměňuje dikci jednotlivých skutkových podstat.²¹

Mezi trestné činy hospodářské byl zařazen trestný čin neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku (§ 201 projednávaného trestního zákoníku), tzn. že platební karty (prostředky) se již systematicky neřadí mezi trestné činy majetkové jako je tomu u platného trestního zákona nebo tomu bylo v nepřijatém trestním zákoně.

¹⁹ Přečiny jsou všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do tří let (§ 14 odst. 2 projednávaného trestního zákoníku).

²⁰ Podle § 16 projednávaného trestního zákoníku je trestný čin je spáchán z nedbalosti, jestliže pachatel

- a) věděl, že může způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal, že takové porušení nebo ohrožení nezpůsobí, nebo
- b) nevěděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, ač o tom vzhledem k okolnostem a k svým osobním poměrům vědět měl a mohl.

Trestný čin je spáchán z hrubé nedbalosti, jestliže přístup pachatele k požadavku náležité opatrnosti svědčí o zřejmé bezohlednosti pachatele k zájmům chráněným trestním zákonem.

²¹ Jedná se o slovo „překonat“ v § 197 odst. 1 projednávaného trestního zákoníku, které nahradilo slovo „porušit“ v § 205 odst. 1 nepřijatého trestního zákona, a dále se jedná o slovo podnikatel“ v § 197 odst.

4 projednávaného trestního zákoníku, které nahradilo spojení „provozovat podnikatelskou činnost podle zvláštního právního předpisu, státního podniku nebo jiného podniku“ u trestného činu neoprávněného přístupu k počítačovému systému a poškození a zneužití záznamu v počítačovém systému a na nosiči informací. U trestného činu opatření a přechovávání přístupového zařízení a hesla k počítačovému systému a jiných takových dat bylo § 198 odst. 1 projednávaného trestního zákoníku původní spojení „, podobná data“ nahrazen „jakýkoli jiný podobný prostředek“, a dále byla zavedena sankce propadnutí majetku.

Kromě platebních prostředků je třeba ještě uvést trestný čin porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi (§ 237 projednávaného trestního zákoníku), jehož úprava je obdobná jako v platném trestním zákoně a nepřijatém trestním zákoně.

Projednávaný trestní zákoník stejně jako nepřijatý trestní zákon již nezahrnuje trestný čin ohrožování mravnosti, ale obsahuje trestný čin šíření pornografie (§ 157 projednávaného trestního zákoníku), výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií (§ 158 projednávaného trestního zákoníku) a zneužití dítěte k výrobě pornografie (§ 159 projednávaného trestního zákoníku).

Již zmíněný slovenský trestní zákon kromě zavedení skutkových podstat týkající se pornografie definuje i pojmy „pornografie“ a „dětská pornografie“, což projednávaný trestní zákoník nečiní.

Projednávaný trestní zákoník nedostatečně definuje používané pojmy, i když v důvodové zprávě bylo uvedeno, že „součástí tohoto návrhu není definice pornografického díla především s ohledem na to, že posuzování tohoto pojmu nečiní v praxi potíží“²². Navíc zavádí trestné činy tak, že jejich systematická koncepce je, podle mého názoru, netradiční (např. srovnej se slovenskou právní úpravou – viz výše).

Závěr

Je důležité si uvědomit, že informační a komunikační technologie se vyvíjejí značnou rychlostí i nelegální činnost, která se na jejich používání váže nebo jejím předmětem útoku jsou právě moderní prostředky komunikace.

Nový životní styl, který vznikl používáním výpočetní techniky, se prosazuje i ve vědeckých disciplínách, tzn. že mění i základní přístup ke všem právním odvětvím.

Je třeba začít přehodnocovat pojetí základních trestněprávních institutů včetně skutkových podstat jednotlivých trestných činů a to především těch, které je možné páchat

²² Důvodová zpráva [citováno 22. července 2007]. Dostupný z: <http://portal.justice.cz/uvod/justice.aspx>.

prostřednictvím moderních prostředků komunikace připojených k Internetu anebo jsou prostředky komunikace předmětem útoku.

Na první pohled se jeví, že projednávaný trestní zákoník reaguje na vývoj informačních a komunikačních technologií dostatečně.

Literatura:

- [1] Důvodová zpráva [citováno 22. července 2007]. Dostupný z: <http://portal.justice.cz/uvod/justice.aspx>.
- [2] Důvodová zpráva k trestnímu zákoníku [citováno 28. ledna 2006] <http://www.grand-software.cz/download/files/trzduv.rtf>.
- [3] Návrh poslanců Milana Bičíka, Kateřiny Konečné, Zdeňka Maršíčka, Ivany Levé, Stanislava Grospiče a Soni Markové na vydání zákona, kterým se mění zákon číslo 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů [citováno 23. května 2007] <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=114&CT1=0>.
- [4] Návrh trestního zákoníku [citováno 23. ledna 2006] <http://portal.justice.cz/ms/ms.aspx?j=33&o=23&k=381&d=160504>.
- [5] Návrh trestního zákoníku [citováno 5. října 2007] <http://portal.justice.cz/ms/ms.aspx?j=33&o=23&k=381&d=160504>.
- [6] Šámal, P., Púry, F., Rizman, S.: Trestní zákon. Komentář. II. díl. 6. doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2004.

Kontaktní údaje na autora – email:

michaelaporemska@mail.muni.cz

